

INFOFICHE BLINDEN EN SLECHTZIENDEN

→ Sociale vaardigheden

Omdat kinderen met een visuele beperking vaak geen non-verbale communicatie of gebaren kunnen waarnemen kan de sociale interactie moeilijker verlopen. Door negatieve ervaringen durven ze soms geen relaties meer aangaan bij nieuwe ontmoetingen. Vaak vertrouwen ze slechts enkele mensen in hun omgeving. Dat zorgt ervoor dat hun sociale vaardigheden achterstand oplopen.

→ Zelfredzaamheid

Kinderen met een visuele beperking kunnen in hun vroege kinderjaren het gedrag van anderen niet of moeilijker observeren en imiteren. Daardoor kan hun ontwikkeling trager verlopen en ligt hun zelfredzaamheid lager dan bij andere kinderen. Ook in de puberteit kunnen er nog uitdagingen zijn omtrent zelfredzaamheid. Houd daar rekening mee als je kinderen en jongeren met een visuele beperking een opdracht of een verantwoordelijkheid geeft.

→ Motorische ontwikkeling

Bij kinderen met een visuele beperking loopt de motorische ontwikkeling vaak achter. Dat komt omdat ze zich vaak niet durven bewegen zolang ze zich niet kunnen oriënteren of onvoldoende herkenningspunten hebben.

BRONNEN EN NUTTIGE INFO

Blindenzorg Licht en Liefde is een organisatie in Vlaanderen die blinde en slechtziende mensen helpt om een kwaliteitsvol leven uit te bouwen. Ze geeft o.a. vormingen aan groepen over blindheid en slechtziendheid. Je kan zelfs een inleefpakket lenen waarbij je allerlei brillen krijgt die je laten zien hoe

het voelt om met verschillende soorten slechtziendheid te leven. Of je kunt het inleefproject "XiNiX" bezoeken, waarbij je een volledig donkere wereld verkent met een blinde gids.

Meer info:

www.blindenzorglichtenliefde.be

WHAT'S IN A NAME?

Onze ogen zitten heel merkwaardig in elkaar. Met allerlei onderdelen kan om verschillende redenen iets mislopen. Vaak kan dat opgelost worden met een bril of lenzen of via een medische ingreep. Indien niet, dan spreken we van een visuele beperking. Kinderen die blind zijn, zien ofwel helemaal niets, ofwel te weinig om er iets mee te doen. Daarnaast zijn er veel kinderen die een verminderd zicht hebben. We spreken dan van slechtziend-

heid. Sommige slechtziende kinderen zien enkel een wazig beeld, enkel vlekken, een half beeld of enkel de rand van het beeld, of hun ogen trillen ... Er bestaan heel veel verschillende vormen van slechtziendheid. Ook kleurenblindheid en nachtblindheid kunnen voorkomen bij kinderen en jongeren. Het is zelfs mogelijk dat de ogen normaal werken, maar dat de hersenen de beelden niet goed herkennen.

TIPS & TRICKS

→ **Vertrouwen en begeleiding**

Vertrouwen is voor blinden of slechtzienden erg belangrijk. Duid één persoon aan die verantwoordelijk is voor het lid dat blind of slechtziend is. Vraag of je kan helpen en hoe. Dring niets op. Laat steeds iemand meegaan met het blinde of slechtziende kind. Dat hoeft niet per se bovenstaande vertrouwenspersoon te zijn. Een lid of andere leiding kan die taak evengoed eens op zich nemen. Bied steeds je arm aan, maar zonder te duwen of te trekken. Het kind moet zelf de regie hebben over waar het naartoe wil of wat het wil doen. Als leiding ben je er enkel om ervoor te zorgen dat het kind geen gevaar loopt. Leg de arm van het kind op de rugleuning van de stoel voor het gaat zitten. Kondig steeds aan als er een opstapje is of de eerste of laatste trede van een trap komt. Ga op een trap altijd een trede voor en zorg ervoor dat het kind de leuning kan voelen. Let erop dat het vertrouwen nooit geschaad wordt. Kijk dus voor twee als je het kind begeleidt. Zeker als je door een deur gaat of een trap neemt.

→ **Licht en contrasten**

Bij schemering vervaagt het zicht sneller. Houd daar rekening mee tijdens avonden en nachtspeken. Felle zon heeft hetzelfde effect. Voor slechtziende kinderen is het ook belangrijk om met contrasten te werken. Gebruik bijvoorbeeld tijdens het eten een felgekleurde beker in plaats van een gewoon glas. Of leg tijdens een knutselactiviteit geel plastic op tafel als je met bruine klei gaat werken.

→ **Wees duidelijk in je taalgebruik**

Vergeet niet dat voor blinden en slechtzienden de woorden “hier” en “daar” of “verderop” en dergelijke erg moeilijk te interpreteren zijn. We hebben nogal vaak de neiging om te wijzen of te knikken. Wees je daar bewust van want blinde of slechtziende kinderen kunnen dat niet waarnemen. Als je wil verwijzen naar een plek, stel

je best altijd de persoon centraal. Zeg bijvoorbeeld: “De koffie staat rechts van jou”. Reageer niet met een non-verbaal antwoord maar steeds met woorden, als is het maar “oké” of “goed” als teken van bevestiging. Spreek ook steeds in de richting van het kind. Zo kan het kind je stem “met de ogen volgen” en je aankijken terwijl je praat. Woorden als “kijken” en “zien” hoef je zeker niet te vermijden: het blinde kind gebruikt die ook! Zeg wat je doet of gaat doen. Bijvoorbeeld: “Ik ga nu even naar buiten, maar kom dadelijk terug”. Het voorbeeld is vrij duidelijk: als je dat niet zegt, is het goed mogelijk dat het blinde kind tegen een muur begint te praten, wat niet echt prettig is ...

→ **Zorg ervoor dat alles op zijn plek ligt en dat doorgangen vrij zijn**

Blinde en slechtziende kinderen houden ervan om dingen een vaste plaats te geven; zet of leg dus alles wat je pakt of gebruikt terug op zijn plaats. Wil je toch iets verleggen, zeg dan duidelijk waar je het naartoe brengt, zodat het kind het steeds kan terugvinden. Verder is het belangrijk dat de doorgangen steeds vrij zijn. Niemand valt graag over een stoel die midden in de gang staat, voor blinde of slechtziende kinderen geldt dat in het bijzonder.

→ **Werk op basis van de andere zintuigen**

Je kan werken op luisteren, ruiken, voelen, horen. Bij balspeken kan je bijvoorbeeld een belletje aan de bal binden of een “rinkelbal” gebruiken, zodat je de bal ook hoort komen. Als je iets wil laten zien, laat het kind dan als mogelijk steeds “voelen”. Zo krijgt het een impressie van hoe het voorwerp eruitziet op basis van andere kenmerken.

→ **Begroetingen en aansprekingen**

Maak bij een begroeting meteen duidelijk wie je bent. Laat het kind niet raden of gissen wie aan het spreken is. Je zou kunnen denken dat je stem altijd herkenbaar is, maar dat is niet zo. Stel het kind op de hoogte van wie verder nog allemaal in de kamer is of wie meeluistert met het gesprek. Zo wordt het kind niet verrast als plots iemand anders het woord neemt. Blinde of slechtziende kinderen zullen ook vaak antwoorden op vragen die niet aan hen gericht zijn, ze zien namelijk niet voor wie de vraag bedoeld is. Zeg de naam van het kind voor je een vraag stelt. Bij het betreden van een nieuwe ruimte kan je het kind laten kennismaken met de ruimte door het overal eens te laten voelen. Zo kan het de grenzen van de ruimte aftasten, waardoor het zich soms beter kan oriënteren.

→ **Extra tip**

Probeer eens een spel uit waarbij niemand kan zien! Kan een leuke ervaring zijn voor heel de groep.